

Nr 857

Av herr **Hamilton m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 161, med förslag till lag om byggnadsminnen.*

Kungl. Maj:t har i proposition nr 161 framlagt förslag till lag om byggnadsminnen.

Beträffande den ekonomiska sidan av byggnadsminnesvården får vi med anledning av propositionen framhålla följande.

Såväl utredningen som den överväldigande majoriteten remissinstanser har klart betonat vikten av ett verksamt ekonomiskt och praktiskt stöd från det allmännas sida utöver själva lagstiftningen. Även efter ett genomförande av den föreslagna lagen kommer huvuddelen av den aktiva kulturvården att bli beroende av privata ägares, föreningars och institutioners goda vilja och främst ekonomiska möjligheter. De belopp som kan komma att ställas till officiella myndigheters förfogande blir säkerligen, om icke obetydliga, dock så begränsade att endast de mest akuta behoven kan tillgodoses.

De möjligheter som därutöver står till buds synes vara statliga lån samt skattelättnader.

Beträffande lån inom eller utom ramen för den statliga bostadslåneverksamheten synes denna utväg ej erbjuda framkomlighet annat än i ett begränsat antal fall, där synnerligen kulturhistoriskt värdefulla objekts existens äventyras och där ägaren besitter privata tillgångar av annat slag, tillräckliga för lånets förräntning och amortering. En modernisering eller upprustning av en kulturhistoriskt märklig byggnad giver i sig icke, annat än i undantagsfall, någon ekonomisk kraft till vare sig räntebetalning, amortering eller skatter.

Frågan om lättnader i beskattningen erbjuder däremot större möjligheter till ett verksamt stöd. Såväl utredningen som ett femtontal remissinstanser har uttalat sig för att denna fråga ägnas särskild uppmärksamhet, och ett flertal förslag ställs. I propositionen redovisas icke någon remissinstans med annan åsikt. De punkter i gällande skattelagstiftning som närmast berör ifrågavarande spörsmål är främst principerna för fastställande av förmögenhetsvärde vid fastighetstaxering samt anvisningarna i kommunal-skattelagen beträffande reparations-, underhålls- och moderniseringskostnader av kulturhistoriskt märkliga byggnader och då i synnerhet sådana vilka helt eller delvis används som bostad. Denna fråga bör såsom utredningen föreslagit icke begränsas till enbart sådana byggnader vilka förklarats såsom byggnadsminnen. Brist på medel hos riksantikvarieämbetet,

vägande allmänna intressen av motstridig art eller andra omständigheter kan förhindra en formell "förklaring", samtidigt som ägaren i samförstånd med de kulturvårdande myndigheterna ändock är beredd ställa sig kostnadskrävande anvisningar till efterrättelse.

Praxis vid fastighetstaxeringen är i olika län skiftande. Även om i allmänhet fastighetsvärdena (i förening med jord och skog där så förekommer) icke enligt föreskrifterna direkt påverkas av förekomsten av exempelvis en större bostadsbyggnad av kulturhistoriskt märkligt slag finns exempel på motsatsen, varjämte det ej sällan ges exempel på att sådant byggnadsverk belastar det totala taxeringsbeloppet som en "särskild förmån" på avsevärt belopp.

En sådan taxering resulterar, utan att förmögenhetsmassans avkastningsvärde blir större, i höjd förmögenhetsskatt, ev. höjd garantiskatt samt höjd arvsskatt. Såsom av utredningen och ett antal remissinstanser redovisats torde den skattskyldige i dessa fall oftast ha dryga utgifter för underhåll, uppvärmning o. s. v., överstigande vad en mera normal bostad drar, varjämte saluvärdet i allmänhet torde påverkas i negativ riktning. Ett tvång att utge förmögenhetsskatt för särskilt rymlig eller stor byggnad av antytt slag är icke förenligt med förmögenhetsskattens principer.

I fråga om garantiskatten kan liknande synpunkter anläggas, så länge densamma ännu existerar.

Beträffande arvsbeskattningen synes departementschefen dela utredningens uppfattning om behov av lättnader men hänvisar till en kommande revision i större sammanhang. Sedan departementschefen yttrade detta, har den stora skatteutredningen tillsatts, men har från denna arvsbeskattningen uttryckligen undantagits. Därmed torde denna fråga böra upptagas till behandling nu och i detta sammanhang.

När det gäller avdrag i den löpande beskattningen av kostnader för reparation och underhåll av kulturhistoriskt märklig byggnad är sådan, såsom av såväl departementschefen som ett par remissinstanser anmärkts, avdragsgill i princip. I fråga om de merkostnader som förorsakas i förhållande till en "normal" byggnad är saken icke lika klar, och föreligger det i praxis betydande olikheter mellan taxeringar i olika län. Därtill kommer att det kan bli nödvändigt att modernisera en byggnad för att över huvud taget kunna bevara den (se bl. a. depch. s. 53). I sådana fall blir moderniseringskostnaden icke avdragsgill även om den skulle föreskrivas av myndighet. I detta sammanhang bör påpekas att den ersättning, varom propositionen talar i §§ 5 och 7, med nu gällande skattebestämmelser ej alltid undgår beskattning. Det synes angeläget att bestämmelser införas, som innebär fullständig skattebefrielse för dylika ersättningar.

Sammanfattningsvis må understrykas att nya kulturvårdande lagbe-

stämmelser utan ett effektivt verkande ekonomiskt stöd bakom ryggen riskerar bli av lika blygsamt värde som de hittillsvarande.

Vi hemställer,

att riksdagen i anslutning till behandlingen av proposition nr 161 hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag till 1961 års riksdag beträffande beskattningens utformning i ovan anförda hänseenden.

Stockholm den 18 oktober 1960

Fredrik-Adolf Hamilton

Hans Wachtmeister

Sten Källenius

Sven Svensson

Krokstorp